

Lika barn leka bäst?

- En kritisk diskursanalys av Sverigedemokraternas skildring av nyanlända elever inom den svenska skolan.

Ebba Lagerfelt

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG31
Termin: Höstterminen 2016
Handledare: Andreas Tullberg & Frida Nilsson
Omfång: Antal ord (8580)

Abstract

Syftet med denna undersökning är att kritiskt granska huruvida Sverigedemokraterna redogör för invandringens påverkan i skolan. För att nå målet med studien undersöks skildringen av nyanlända elever utifrån utvalda artiklar från partiets tidskrift *SD-Kuriren*. Genom Norman Faircloughs version av kritisk diskursanalys som teoretiskt ramverk samt metod studeras inneboende budskap i författarnas språk, där ordval och val av perspektiv speglar anmärkningsvärda resultat. Analysens resultat presenterar en central idén i de utvalda artiklarna vilken handlar om att markera de nyanlända eleverna som belastning i det svenska utbildningssystemet. Anledningen till varför de nyanlända eleverna anses vara en belastning för den svenska skolan är då de saknar kunskap i det svenska språket, vilket gör att fler lärare ägnar större fokus åt de nyanlända eleverna än åt övriga elever. För att förstå konstruktionen av författarnas negativa gestaltning av om de nyanlända eleverna används forskning om Sverigedemokraternas ideologiska ståndpunkter. Forskningen bidrar med förståelse hur Sverigedemokraterna konstruerar och motiverar de invandringskritiska budskap som framträder i granskning av artiklarna. För att se den sociala innebörden av de invandringskritiska budskap som figurerar i artiklarna används forskning om etnisk maktordning i skola och samhälle. Forskningen visar på att den växande invandringskritiska diskursen kan verka för att reproducera ojämlikheter och orättvisor inom skolan.

Nyckelord: Sverigedemokraterna, nyanlända elever, invandringspolitik, Fairclough, kritisk diskursanalys, språkets makt, etnisk maktordning.

Innehållsförteckning

1 Inledning

- 1.1 Bakgrund
- 1.2 Syfte och frågeställning
 - 1.2.1 Primär- och sekundärmaterial

2 Forskningsöversikt

- 2.1 Den växande främlingsfientligheten
- 2.2 Skolan som reflektion av samhället

3 Teori och metod

- 3.1 Teori
- 3.2 Metod
- 3.3 Fairclough tredimensionella modell
- 3.4 Textdimensionen
 - 3.4.1 Modalitet
 - 3.4.2 Transitivitet
- 3.5 Diskursiv praktik
- 3.6 Social praktik

4 Analys och resultat

- 4.1 Skolans fall
- 4.2 Kampen om socialdemokratien
- 4.3 Trygghet
- 4.4 Åtgärder

5 Resultat och diskussion

- 5.1 Resultat
- 5.2 Diskussion

Referenser

1 Inledning

Mitt i sommaren år 2016 förklarade FN:s flyktingorgan UNHCR i sin årliga rapport att över 65 miljoner människor tvingas fly från krig, fattigdom och förföljelse världen över. Hälften av världen flyktingar beräknas vara barn, varav ett flertal av dessa reser ensamma eller tappar bort sin förälder under flyktens gång.¹ Huruvida den kaotiska situationen hanteras skiljs från individ till individ, dock är det ett givet faktum att barn har allt svårare att bearbeta den traumatiska situationen som uppstår när de tvingas fly från sina hemländer till främmande länder med okända språk och dominerande normer.

För att nyanlända barn på bästa sätt ska kunna hantera de traumatiska upplevelser de erfarit under resans gång har det visat sig att skolan är en bra resurs.² I skolans värld får de nyanlända barnen möjligheten att rymma från verklighetens bekymmer genom att ta del av skolans rutiner, träffa skolkamrater och vuxna lärare som tar sig tid att lyssna. För att skolan ska vara en harmonisk plats för särskilt nyanlända elever krävs det att alla som arbetar inom skolan jobbar utifrån principen om allas rätt till likvärdig utbildning och därmed ser och bekräftar elevens tidigare erfarenhet och identitet.

Dock instämmer inte alla till idén om att skolan på en ideologisk nivå måste skolan ska vara tillgänglig för alla elever oavsett legal status. I tider där behovet av medmänsklig omtanke är enormt växer tyvärr invandringskritiska partier drastiskt. I Sverige växer stödet för det främlingsfientliga partiet Sverigedemokraterna, som tidigare i år presenterades som Sveriges näst största parti enligt undersökningar. Genom ett enkelt, starkt och bildligt språk anspelar de främlingsfientliga partierna på människors känslor och fördomar för att etablera en invandringskritisk politik. När Sverigedemokraternas invandringskritiska åsikter attackerar nyanlända elever finns det en ökad risk att etnisk maktordning upprätthålls och får ett ökat fäste i vårt samhälle för att sedan reflekteras inom skolan.

¹ Sverige för UNHCR, 2016-06-20, "65,3 miljoner på flykt i världen, fler än någonsin"

² Kästen Ebeling, Gilda & Otterup, 2014, "Skolan, den bästa resursen" i Kästen Ebeling, Gilda & Otterup, Tore (red.), *En bra början: mottagande och introduktion av nyanlända elever*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2014, s. 173

1.1 Bakgrund

FN:s konvention om barns rättigheter innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn.³ Alla stater som har ratificerat och därmed godkänt konventionen har gjort sig skyldiga till att efterleva konventionens rättighetskatalog. Barnkonventionen har precis som FN:s övriga kärnkonventioner en tillhörande kommitté som granskar huruvida konventionsstaterna förhåller sig till konventionens rättighetskatalog.⁴ Sverige ratificerade år 1990 barnkonventionen och har därmed förpliktigt sig att erkänna alla barns mänskliga rättigheter inom nationens gränser genom att arbeta för att implementera dessa rättigheter inom befintlig juridik.⁵

En mycket grundläggande rättighet i barnkonventionens är bestämmelsen om alla barns rätt till utbildning.⁶ För att barn ska nå kunskap om sina egna rättigheter samt bilda en solid grund för framtiden krävs en god och likvärdig utbildning. I enligt med konventionens bestämmelser om alla barns mänskliga rättighet till utbildning finns det i den svenska skollagen bestämmelser att alla barn oavsett legal status har rätt till utbildning.⁷ Till detta ska tilläggas att rätten till utbildning enligt svensk lag även innebär rätten till god och likvärdig utbildning. Vart barnet är bosatt samt vilka sociala och ekonomiska förhållanden barnet har i hemmet ska alltså inte vara avgörande för utbildningskvalitén.⁸

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att genom ett kritiskt perspektiv granska Sverigedemokraternas redogörelse av invandringens påverkan i den svenska skolan. Med hjälp av Norman Faircloughs tredimensionella analysmodell kommer jag att granska syftet genom följande frågeställning:

³ UNICEF, ”Barnkonventionen” [hämtad 19-12-2016]

⁴ Expo Skola, ”Om man inte följer rättigheterna” [hämtad 15-12-2016]

⁵ UNICEF, ”Hur många länder har skrivit under barnkonventionen?” [hämtad 19-12-2016]

⁶ UNICEF, ”Barnkonventionen”, art. 28 [hämtad 19-12-2016]

⁷ Sverige, Skollagen (2010:800), 2013: med Lagen om införande av skollagen (2010:801), 3., [rev.] uppl., Norstedts juridik, Stockholm. Kap. 7, 3§.

⁸ Skolverket, ”Likvärdig utbildning i grundskolan” [hämtad 19-12-2016]

- Hur skildras de nyanlända elever i de utvalda artiklarna från SD-Kuriren?

1.3 Primär- och sekundärmaterial

Materialet som ligger till grund för undersökningen avgränsar sig och är hämtat ifrån Sverigedemokraternas officiella tidskrift SD-Kuriren och består av tre artiklar samt tre insändare. På deras hemsida presenteras tidningen som ett forum av och för medlemmar, vänner samt intresserade.⁹ Tidningens material består av ledare, nyheter från moderpartiet, insändare och artiklar som berör den politik och de värdegrunder som Sverigedemokraterna står för. Tidningen har sedan Sverigedemokraternas begynnelse varit ett partiorgan och gick från namnet SverigeKuriren till SD-Kuriren 1991 för att poängtera tidningens partitillhörighet.¹⁰

De artiklar som är hämtade från SD-Kuriren valdes då de alla mer eller mindre berör den svenska skolan i förhållande till gruppen nyanlända elever. I de tre första artiklarna ”Reformera skolan – för både lärarnas och elevernas skull”¹¹, ”Kunskapssamhället i fritt fall”¹² samt ”Regeringen skuldsätter våra barn för att bekosta migrationen”¹³ beskrivs på olika sätt hur migrationen till Sverige har negativt påverkat det svenska välfärdssamhället. Skribenterna exemplifierar välfärdssamhällets fall genom att se på hur migrationen har påverkat den svenska skolan. Det centrala budskapet hos skribenterna är en skarp kritik riktad mot större riksdagspartier då de prioriterar flyktingkrisen före upprätthållandet av den svenska välfärden.

De tre senare texterna är insändare från partirepresentanter runt om i landet. ”Är trygghetsfrågor i våra skolor irrelevanta?”¹⁴, ”Politisk påverkan i skolan”¹⁵ och den sista ”Lätt för sverigedemokratiska lärare i skolan”¹⁶. Precis som de första tre artiklarna grundar sig problematiken i dessa insändare i antalet nyanlända elever till den

⁹ SD-Kuriren.se, startsida [hämtad 2016-12-05]

¹⁰ Sverigedemokraterna 25 år – Jubileumsskrift, [hämtad 2016-12-05]

¹¹ Reformera skolan – för både lärarnas och elevernas skull [hämtad 2016-12-05]

¹² Kunskapssamhället i fritt fall [hämtad 2016-12-05]

¹³ Regeringen skuldsätter våra barn för att bekosta migrationen [hämtad 2016-12-05]

¹⁴ Är trygghetsfrågor i våra skolor irrelevanta? [hämtad 2016-12-05]

¹⁵ Politisk påverkan i skolan [hämtad 2016-12-05]

¹⁶ Lätt för sverigedemokratiska lärare i skolan [hämtad 2016-12-05]

svenska skolan. Det som är framträdande i dessa insändare är skribenternas vilja att närma sig det svenska folket ute i landet. De menar på att den svenska politiken har blivit allt mer elitistisk, där politikerna talar över människors huvuden. Genom att peka på den särbehandling partiet möter kan allt fler människor identifiera sig med Sverigedemokraterna.

Sekundärmaterialet består endast av tidigare forskning och presenteras kort i detta stycke, en mer specifik förklaring kommer i följande kapitel. Det utvalda sekundärmaterialet består delvis av tidigare forskning om hur Sverigedemokraterna ideologiska ståndpunkter. I och med partiets framgång normaliseras en invandringskritisk agenda inom vilken människor utifrån kulturella levnadsmönster får olika värde. I min undersökning har jag ett intresse att se vilken påverkan den invandringskritiska diskursen har på elever inom skolan. Det andra forskningsläget undersöker med fördel skolan som maktutövande institution. Forskare menar på att skolan reproducerar diskurser om orättvisa och ojämlikhet som finns inneboende i samhället. Det finns därmed ett intresse att granska Sverigedemokraternas invandringskritiska diskurs då denna har möjlighet att reproducera den etniska maktordningen i både skola och samhälle.

2 Forskningsöversikt

I detta kapitel kommer jag att presentera den tidigare forskningen som ligger till underlag för studiens undersökning. Forskningen är fördelad på två forskningsfält som jag anser är av hög relevans att knyta samman. Det första forskningsfältet handlar om Sverigedemokraternas ideologiska utgångspunkter och hur partiets framgångssaga ser ut. Det andra forskningsfältet handlar om hur skolan speglar maktordningar och ojämlikheter i samhället. I och med utökad stöd till Sverigedemokraterna växer sig främlingsfientligheten starkare i samhället vilket sedan träder inom skolans ramverk om det inte finns en tro och arbete för alla elevers delaktighet och likvärdighet.

2.1 Den växande främlingsfientligheten

I många länder inom Europa växer sig främlingsfientliga partier sig starkare och Sverige är inte ett undantag.¹⁷ Sverigedemokraterna med historiska kopplingar till nazistiska organisationer lyckades i riksdagsvalet 2014 med sina 12,9 procent bli Sveriges tredje största parti.¹⁸ Genom noggrann undersökning av Sverigedemokraterna har forskare kunnat komma fram till väsentliga byggstenar som förklarar partiets framgång. En viktig byggsten i Sverigedemokraternas framgångssaga kan förklaras genom den politiska tystnaden från de större partierna gällande den svenska invandringpolitiken.¹⁹ I Karl Loxbos studie av Sverigedemokraterna kommer han fram till att partiet har dragit fördel av den politiska tystnaden genom att aktivt ifrågasätta och ställa sig kritisk till landets nuvarande inställning till invandring. Som svar på Sverigedemokraternas invandrings-

¹⁷ Hellström, Anders & Tom Nilsson, 2010. "We are the good guys: Ideological positioning of the nationalist party Sverigedemokraterna in contemporary Swedish politics", *Ethnicities*, Vol 10(1): 55–76. s. 59

¹⁸ Loxbo, Karl, 2015. "Sverigedemokraterna: Framgångsrikt enfrågefokus." *Statsvetenskaplig Tidskrift* 117, no. 2: 169-187. *Political Science Complete*. s. 184

¹⁹ Hellström & Nilsson, 2010, s. 59

kritiska diskurs har riksdagspartierna över blockgränserna kommit att enas i syfte att stänga ute Sverigedemokraterna och dess möjlighet till politisk påverkan.²⁰

I Andres Hellström och Tom Nilssons undersökning av Sverigedemokraterna studeras framförallt vilka retoriska figurer som används kring partiet. I artikeln nämns en annan mycket viktig byggsten för partiet, en byggsten som har kommit att artikuleras utifrån partiets motståndare. Partiet anser sig själva ha kommit att liknas vid politiska clowner förändes en rasistisk politik. Sverigedemokraterna har i och med detta stigmatiserande kommit att motivera en ovilja att låta sig kompromissa med de övriga riksdagspartierna så länge denna bild förblir. I detta konstrueras ett *inre* vi mot dem, det vill säga att Sverigedemokraterna förenar sig mot övriga riksdagspolitiker.²¹

Stigmatiseringen av partiet har inte bara genererat en stark känsla av ett inre vi mot dem, den har genererat en ökad granskning av partiet vilket i sin tur gjort att Sverigedemokraterna har kommit att städa upp partiet genom att föra en nolltolerans mot rasism, vilket i sin tur gjort partiet mer attraktivt för en större väljarkår.²² Trots att partiet går framåt menar ändå Hellström och Nilsson att denna konstanta granskning har gjort att partiet starkt identifierar sig som demokratins offer. Att identifiera sig som demokratins offer har gjort att partiet kommit att ställa sig i underläge till de övriga riksdagspartierna och istället försökt att närma sig det svenska folket. Partiet utnyttjar detta underläge genom att starkt kritisera de övriga partiernas politik. De menar på att denna politik har kommit att vända sig till samhällets elit istället för människorna runt middagsborden. De skapar på detta sätt en självbild som folkets riktiga företrädare och en ny pulserande ådra inom den svenska politiken.²³

2.2 Skolan som reflektion av samhället

Elisabeth Elmroth är lektor i pedagogik vid högskolan i Kalmar och hennes forskningsområde berör framförallt skolans möte med elever med utländsk bakgrund. Elmroth menar i enlighet med både barnkonventionen och skollagen att det finns en ideologisk diskurs att skolan är till för alla elever och att dessa ska bemötas

²⁰ Loxbo, 2015, s. 174

²¹ Hellström & Nilsson, 2010, s. 64

²² Loxbo, 2015, s. 172

²³ Hellström & Nilsson, 2010, s. 60

med likvärdig utbildning.²⁴ Skolan är den grundläggande byggsten som många individer bär med sig i resan genom livet och det är därmed väsentligt att skolan aktivt jobbar för att bemöta alla elever på ett likvärdigt sätt.

Dock framkommer det att arbetet för en skola där likvärdighet och delaktighet bland elever har mött motgångar. I ett Sverige där främlingsfientliga vindar blåser starkare växer även idéer och tankemönster som kategoriserar individer i olika grupperingar. Skolan reflekterar samhällets maktdiskurser och blir skådeplats i skapandet av vad som är normalt och vad som är avvikande. Beroende på hur vi kategoriserar individer efter normala eller avvikande leder till att vi konstituerar skillnader i individens möjligheter i samhället.²⁵

Liksom Elisabeth Elmroth forskar Nihad Bunar likaså om skolans möte med elever med utländsk bakgrund. I denna forskningsöversikt har Bunar riktat in sig på att undersöka och presentera hur nyanlända elever introduceras och bemöts i den svenska skolan. Precis som Elmroth finner även Bunar ett fokus kring dikotomin mellan normalt och avvikande. Bunar visar med hjälp av tidigare forskning på att nyanlända elever synnerligen granskas i parallell till sina jämnåriga skolkamrater med svenska som modersmål. Redan från början görs en åtskillnad mellan barnen där gruppen med svenska som modersmål bedöms vara den normala i förhållande till den avvikande gruppen innehållande de språksvaga nyanlända eleverna.²⁶ Det allra tydligaste exemplet på åtskillnad inom skolan artikuleras genom att öppet och legitimt placera in nyanlända elever in i förberedelseklasser. Forskning har visat på att denna placering av nyanlända elever kan generera en legitimerad syn från skolans sida att se på och behandla nyanlända elever som ett problem.²⁷ När skolan ser eleven som ett problem inom skolan istället för en tillgång så reproduceras existerande samhällsklyftor där etnisk ojämlikhet förstärks.²⁸

²⁴ Elmeroth, Elisabeth, 2008. *Etnisk maktordning i skola och samhälle*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund. s. 7

²⁵ Elmeroth, Elisabeth, 2014. "Interkulturell pedagogik" i Kästen Ebeling & Otterup (red.), 2014. *En bra början: mottagande och introduktion av nyanlända elever*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund. s. 51f.

²⁶ Bunar, Nihad, 2010. "Nyanlända och lärande: en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan". Stockholm: Vetenskapsrådet, 2010 (Bromma: CM-Gruppen AB), s. 25

²⁷ Ibid, s. 28

²⁸ Elmeroth, 2008, s. 75

3 Teori och metod

Valet av teori och metod har kommit att landa i en diskursanalys där både det teoretiska perspektivet och det metodiska arbetssättet sammanflätas. Uppfattningarna om ordet *diskurs* är spridda, men i de allra vanligaste fallen kopplas ordet diskurs till idén om att ett språkbruk är format och strukturerat i olika mönster som våra uttalanden följer när vi för talan inom olika sociala sammanhang. Dessa sociala sammanhang skulle exempelvis kunna vara en *politisk diskurs* eller en *medial diskurs*. Mycket förenklat kan beskrivningen av diskurs avgränsas till att förstås som ett medel att tala om och förstå delar av sin omvärld.²⁹

Inom diskursanalysens värld knyts det teoretiska perspektivet och det metodologiska arbetssättet. Vid valet av diskursanalys som grund för teori och metod är det viktigt att komma ihåg att arbeta flitigt och acceptera de filosofiska premisserna för att sedan kunna använda diskursanalysen som metod för studie av den utvalda empirin, där en viktig premiss handlar om språkets roll i den sociala konstruktionen av världen.³⁰ I nedanstående avdelningsrubrik kommer jag att presentera ett kritiskt perspektiv som jag kommer att använda mig undersökningen igenom för att granska språkbrukets makt och mening.

3.1 Teori

Den kritiska diskursanalysen ställer upp teorier och metoder för att granska och problematisera relationen mellan diskursiv praktik och diskursers påverkan i det sociala rummet. I min studie kommer jag att använda mig av Norman Faircloughs version av den kritiska diskursanalysen. Inom detta ramverk ingår en samling av filosofiska premisser, teoretiska metoder, metodologiska uppsättningar samt rikt-

²⁹ Winther Jørgensen, Marianne & Louise Philips, 2000. Diskursanalys som teori och metod. Studentlitteratur, Lund., s. 7

³⁰ Ibid, s. 10

linjer för en analytisk undersökning av språkbruket. Inom den kritiska diskursanalysen är Norman Fairclough en ledande figur och Fairclough bär likaså på en av de mest utvecklade varianterna av kritisk diskursanalys.³¹

I den traditionella diskursanalysen existerar ett antagande om att verkligheten alltid konstitueras av språket.³² Faircloughs version av den kritiska diskursanalysen sträcker sig längre än den traditionella diskursanalysen, där det mest centrala grundantagandet i Faircloughs version av diskursteori utgår från idén om att diskurs är konstituerande och men även konstituerad.³³ Den konstituerande diskursen kan därmed verka för att reproducera eller förändra idéer av kunskap, identiteter samt sociala relationer inom den sociala praktiken. Fairclough menar på att så länge samhällssystemet bär på grundläggande motsättningar så kommer det alltid att finnas utrymme för en kritisk teori.³⁴ När Fairclough talar om diskurser som konstituerad menar han att diskurs formas av social struktur som kännetecknas vid både ett diskursivt samt ett icke-diskursivt element.³⁵ Det icke-diskursiva elementet beskrivs som den fysiska praktiken vid byggandet av exempelvis en bro, den diskursiva praktiken beskrivs istället som kommunikativa planeringen bakom det fysiska utförandet.³⁶

3.2 Metod

Den kritiska diskursanalysen handlar om att begränsa diskurser till språkliga praktiker, vilket i sig handlar om att vissa regelbundenheter i hur människor använder språket.³⁷ I min studie har jag valt att göra en textnära undersökning av politiskt färgade artiklar från medlemmar till partiet Sverigedemokraterna som diskuterar gruppen nyanlända elever inom det svenska skolväsendet. Fairclough menar att en kritisk diskursanalys är nyckeln till att avslöja rådande maktförhållanden i vårt samhälle, där textens framträ-

³¹ Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 67

³² Ibid, s. 15

³³ Ibid, s. 71

³⁴ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), 2012. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund., s. 374

³⁵ Bergström & Boréus, 2012, s. 374

³⁶ Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 71

³⁷ Bergström & Boréus, 2012, s. 374

dande diskurser har makten att förändra vårt förhållningssätt, tankesätt samt attityd till olika grupper i samhället vilket på sikt kan verka för att reproducera eller skapa en maktoabalans i samhället.³⁸

3.3 Faircloughs tredimensionella modell

Norman Faircloughs förhållningssätt till den kritiska diskursanalysen tar sig i uttryck genom tre olika dimensioner; *text*, *diskursiv praktik* och *social praktik*. Textdimensionen består rent tekniskt av att undersöka texters språkbruk är uppbyggt. Den andra steget är den diskursiva praktiken som innebär att undersöka hur texter får spridning samt vilka som konsumerar dessa. Detta är ett väsentligt steg för att kunna undersöka den sociala praktiken där diskursen placeras i ett större sammanhang.³⁹ I nedanstående avsnitt kommer jag steg för steg presentera de tre dimensionerna mer utförligt och förklara hur de olika delarna är relevanta för min analys.

3.4 Textdimensionen

Texten som ligger till grund för min studie är ett par artiklar publicerade i SD-Kuriren. I denna dimension fokuseras analysen till att undersöka på formella drag som skapar diskurser. Här blir det väsentligt att undersöka textens vokabulär, grammatik och meningsuppbyggnader.⁴⁰ I denna dimension kan jag därmed undersöka vilka mönster och egenskaper som formas och uppstår.

3.4.1 Modalitet

Texter fylls av meningsbyggnader och ord som sänder ut olika signaler för att göra läsaren införstådd med vad skribenten vill förmedla. Det verktyg som an-

³⁸ Bergström & Boréus, 2012, s. 373

³⁹ Ibid, s. 375

⁴⁰ Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 75

vänds för att tyda dessa signaler kallas för *modalitet*. Ordet modalitet betyder sätt och används för att analysera en text genom att undersöka skribentens grad av instämmande i en sats.⁴¹ Fairclough förklarar modalitet som ett verktyg som används för att mäta hur pass säker talaren eller skribenten är i sitt påstående. Beroende på utsändarens instämmande till en sats så varierar modaliteten. Meningen ”det kommer kanske snöa imorgon” skiljer sig märkvärdigt från ”det ska snöa imorgon”, då jag i den andra meningen som utsändare talar med en annan säkerhet än i den första meningen. De ovanstående exemplen innehåller ord som *kanske* samt *ska* som påverkar budskapens modalitet.⁴² Fairclough menar att det finns tre olika nivåer av modalitet; *hög – säkerligen*, *medel – antagligen* samt *låg – kanske*.⁴³ Dessa nivåer visar på skillnader i instämmande som skribenten uttrycker i den textdimensionella nivån.

Verktyget modalitet används på olika sätt vid olika diskurser och verktyget kan användas för att studera grader av instämmanden på fler sätt än att titta på modala hjälpverb. Framförallt är modalitet ett verktyg att studera författarens sökande efter sanning, vilket exempelvis kan urskiljas i negativa påståenden där författaren inte instämmer till ett påstående.⁴⁴ Ett annat sätt att studera modalitet är utifrån objektiva och subjektiva modaliteter, där de olika formerna av modalitet används på olika sätt för att läsaren ska känna instämmande till författarens påståenden. Om en skribent använder sig av en objektiv modalitet skulle det exempelvis kunna se ut såhär; ”det är kallt” istället för den subjektiva modaliteten som istället uttrycker sig på detta vis; ”jag tycker att det är kallt”. Genom att använda sig av den objektiva formen av modaliteten förmedlar skribenten en tolkning som om det vore allmänna fakta till skillnad från den subjektiva varianten som desto tydligare knyts till individens värderingar och tankesätt.⁴⁵

3.4.2 Transitivitet

⁴¹ Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 87

⁴² Fairclough, Norman, 2003. *Analysing discourse: textual analysis for social research*, Routledge, New York, s. 165

⁴³ *Ibid*, s. 170

⁴⁴ *Ibid*, s. 168

⁴⁵ Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 88

Ett annat mycket viktigt grammatiskt element är verktyget *transitivitet*. Idén med transitivitet ligger i att granska huruvida meningsbyggnader uttrycker ett perspektiv vid ett skeende som beskrivs. För att förklara skeendet bygger transitivitet på tre grundstenar; processer, deltagare och omständigheter. Inom den första grundstenen handlar om att urskilja processer i handlingar eller händelser. En handling består av något som utförs medvetet av en agent. Händelser beskrivs vara skeenden som inträffar utanför den mänskliga agentens kontrollspann, det är en situation som beskrivs uppstå i sig själv exempelvis ”det uppstod ett bråk på skolgården”. Processerna är antingen materiella, verbala eller mentala. En materiell handling eller händelse påverkar människor eller objekt rent fysiskt genom att exempelvis någon kastar eller faller. De verbala processerna identifieras vid verb som har med tal och uttryck att göra, exempelvis att någon säger eller konstaterar något. Slutligen är de mentala processerna där en mental handling avser att göra något medan en mental händelse anses vara en dröm eller ett infall.⁴⁶

Den andra grunden i transitiviteten är deltagare den beskrivna processen. Här delas deltagarna in i aktörer och mål för processer, där aktören är den bakomliggande agenten i en process. Målen för processen kan vara mänskliga och icke-mänskliga. De mänskliga målen kallas för mottagare och de icke-mänskliga som objekt.⁴⁷ Ett exempel på deltagare i en text finns i rubriken till en artiklarna i SD-Kuriren ”Regeringen skuldsätter våra barn för att bekosta migrationen”. I detta exempel är regeringen aktören som använder våra barns pengar för att bekosta migrationen. Mål för processen är både migrationen samt barnen, där våra barn upprätthåller regeringens invandringspolitik.

Den tredje och sista grundstenen vilken handlar om tid och plats för en omständighet.⁴⁸ I analysen kommer framförallt de två första grundstenarna i transitiviteten.

3.5 Diskursiv praktik

⁴⁶ Bergström & Boréus, 2012, s. 280ff.

⁴⁷ Ibid, s. 282

⁴⁸ Ibid, s. 282

Faircloughs tredimensionella modell går från textdimensionen vilken är tät sammankopplad med den diskursiva praktiken. Som tidigare nämnt innebär diskursiv praktik att texter konsumeras och produceras vilket gör att språkbruket får en spridning och når offentligheten. Även om textdimensionen och den diskursiva praktiken kan sammanflätas, måste de ändå analyseras var och en för sig för att modellen ska nå sitt syfte.⁴⁹ Inom den diskursiva praktiken finns ett viktigt element att ta i beaktning och det kallas för diskursordning. Fairclough menar att texter inom ett område ska sätta i relation till andra texter för att kunna undersöka konkurrerande diskurser.⁵⁰ I min studie granskar jag Sverigedemokraternas syn på nyanlända elever vilken präglas av en invandrarkritisk diskurs. Denna diskurs står i konkurrens mot exempelvis den invandringspositiva diskursen och diskursen om allas rätt till utbildning.

Inom den diskursiva praktiken finns ett element som kallas för intertextualitet vilken kan användas för att återfinna överensstämmande text i ett flertal formuleringar, där texter relateras till varandra.⁵¹ För att se vilken diskurs texten bygger på så använder sig Fairclough av elementet interdiskursivitet. Detta element är mycket nära kopplat till intertextualitet. Istället för att se hur text kan relateras till varandra, ser det interdiskursiva elementet till att se på olika diskurser som framträder inom eller mellan andra diskurser. Det interdiskursiva elementet är starkt kopplat till förändring enligt Fairclough, återfinns en liten förekomst av interdiskursivitet blir förlängningen en reproduktion av nuvarande samhällssystem.⁵²

Inom den diskursiva praktiken finns det ett fokus på att undersöka diskursers spridning genom att se hur texter produceras, distribueras och konsumeras av mottagare.⁵³ Jag har gjort ett medvetet val i att inte vidare analysera hur konsumtionen ser ut av de artiklar som ligger till grund för min analys.

3.6 Social praktik

⁴⁹ Bergström & Boréus, 2012, s.

⁵⁰ Textens mening och makt, s. 377

⁵¹ Textens mening och makt, s. 377

⁵² Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 87

⁵³ Ibid, s. 78

Den *sociala praktiken* är den tredje och slutliga dimensionen för Faircloughs modell. Det är i denna dimension som *texten* och den *diskursiva praktiken* placeras in i ett större socialt sammanhang.⁵⁴ Relationen mellan de tre dimensionerna finner sina konklusioner i den sociala praktiken, där undersökningen kommer fram till ett resultat. Huruvida diskurser kan anses vara naturliga eller dominerande råder det delade uttryck för. Beroende på samtidens politiska klimat kan det förekomma oense gällande den ledande diskursen, där grupper inom samhället kämpar för att stärka alternativa idéer till rådande samhällsideal.⁵⁵ Vid närmare undersökning av den tredje dimensionen av Fairclough modell finns det anledning att tydligt kartlägga den diskursiva praktikens diskursordning.

Här finns det möjlighet att se huruvida texter genom diskursiv praktik och påverkar den sociala praktiken genom att antingen upprätthålla samhällets maktstrukturer där texter genom diskursiv praktik kan verka för att reproducera inneboende föreställningar, stereotyper och fördomar gällande grupper inom samhällen. Texter kan likaså ha omvänd effekt och verka genom diskursiv praktik för att ifrågasätta den sociala verkligheten med ojämlika maktsystem vilket i ett större socialt sammanhang kan bidra förändring av förlegade idéer och normer.⁵⁶

⁵⁴ Bergström & Boréus, 2012,, s. 377

⁵⁵ Winther Jørgensen & Philips, 2000, s. 43

⁵⁶ Ibid, s. 90

4 Analys

I de utvalda artiklarna från SD-Kuriren identifierar de sverigedemokratiska författarna gemensamt ett problem – nämligen invandringens effekter på den svenska skolan. I min analys undersöker jag Sverigedemokraternas invandringskritiska diskurs utifrån valda blockcitat. Enligt den diskursiva praktiken har jag valt att använda två blockcitat i varje avsnitt för att visa på reproduktionen av den invandringskritiska diskursen inom olika perspektiv som berör de nyanlända elevernas plats inom den svenska skolan. Ett viktigt element som framträder i analysen är intertextualiteten. Genom att placera två citat från två olika artiklar i de olika avsnitten visar jag på hur texten i de olika citaten överensstämmer och därmed kan relateras till varandra.

Genom Faircloughs kritiska analysmodell som perspektiv och arbetssätt kommer jag att analysera blockcitatens språkliga uppbyggnad där jag framförallt intresserar mig av ordval och uttrycksfulla budskap om de nyanlända elevernas introduktion i skolan. Den tidigare forskningen vävs in i texten både som förklaring samt för att visa på vilka uttryck den invandringskritiska diskursen får i den sociala praktiken.

4.1 Skolans påverkan

I de utvalda artiklarna som ligger till grund för min analys finns det en tydlig frustration hos samtliga skribenter angående invandringens påverkan på det svenska samhället. I författarnas och partiets politiska fokus kan vi se att det finns ett intresse att ställa sig kritisk till Sveriges mottagning av nyanlända migranter som av olika anledningar anlät till Sverige. En central idé i samtliga artiklar är att det svenska välfärdssamhället står på randen till kollaps och kommer att bryta samman vid en fortsatt positiv invandringspolitik. Enligt forskarna Hellström och Nilsson grundar Sverigedemokraterna sitt gedigna intresse i välfärdssamhället utifrån den gamle socialdemokratiska statsministerns Per Albin Hanssons idé om

det ”svenska folkhemmet” som under tidigt 1930-tal ämnade för att ena Sverige i en progressiv moderniseringsfas där Socialdemokraterna genomförde en rad sociala reformer vilket kom att förbättra levnadsstaden för många medborgare.⁵⁷ Hellström och Nilsson påpekar dock att Sverigedemokraterna med fördel ser Hansson idé om det svenska folkhemmet ur en nationalistisk tolkning, vilken handlar om att återskapa en homogen och stark svensk majoritetskultur.⁵⁸ Slutsatsen som följer ur Sverigedemokraternas politiska diskurs är därmed att den som inte tillhör majoritetskulturen inte har en given plats i det svenska folkhemmet.

Drömmen om ett homogent Sverige är för partiet ett givet mål, där individers gemenskap är synonymt med nationell härkomst. För att nå ett homogent samhälle finner jag att författarna lyfter sin tilltro till den svenska skolan. Författarna vill att denna ska bli ett uppfostringscentrum för unga individer där de lär sig om sin nationella identitet och kulturarv. Dock menar skribenterna att skolan liksom andra institutioner inom välfärdssamhället påverkas negativt av en allt för positiv invandringspolitik i framförallt nedåtgående skolresultat, heterogen splittning och bristande resurser. I artiklarna ”Reformera skolan – för både lärarnas och elevernas skull” och i ”Kunskapssamhället i fritt fall” har jag valt att använda mig av två stycken citat som tydligt belyser hur författarna problematiserar de nyanlända elevernas plats inom skolan:

Låt oss också tala om elefanten i rummet. Utöver alla problem som den svenska skolan står inför så tar kommunerna just nu emot tiotusentals barn till nyanlända migranter. Det är knappast resultatet av Sverigedemokraternas politik, men icke desto mindre ett faktum som vi alla måste förhålla oss till. Just nu tvingas lärare ständigt att ta emot elever som inte har tillräckliga språkkunskaper. En alltför hög andel språksvaga elever i klassen försämrar undervisningen och innebär som regel att övriga föräldrar tenderar att flytta sina barn.⁵⁹

⁵⁷ Hellström & Nilsson, 2010, s. 62

⁵⁸ Ibid, s. 62

⁵⁹ Reformera skolan - för både lärarnas och elevernas skull, SD-Kuriren [hämtad 2016-12-06]

Författaren till citatet menar på att det har utvecklats ett tabu att problematisera de nyanlända elevernas plats inom den svenska skolan. Författaren menar däremot på att det inte längre går att blunda för att introduktionen och mottagningen av de nyanlända eleverna är det största problemet skolan brottas med i nuläget. I följande citat passar frågar sig nästa författare om gemene man förstår konsekvenserna av att skolan tar emot fler elever med utländsk härkomst:

Frågan är om allmänheten inser vilka problem vi nu står inför. Vi har alltså en växande samhällsklass av i synnerhet unga män med rötter i Mellanöstern, Afrikas horn och Afghanistan som inte klarar sina utbildningar. Självklart finns det alltid många strävsamma individer, som på olika sätt klarar sig bra ändå. Vi kan emellertid inte blunda för att vi håller på att få en stor grupp som kommer att få svårt att kvalificera sig på arbetsmarknaden och som kommer att känna sig exkluderade i samhället även på andra sätt. Är man till exempel svag i svenska kan man inte följa det offentliga samtalet, trots att man varit i landet sedan ung ålder.⁶⁰

Vid närmare granskning av citaten finner jag att författarna använder sig av intressanta perspektiv då de beskriver den upplevda situationen. Genom transivitetsens första grundsten beskrivs situationen som en handlingsprocess där olika deltagare figurerar och tilldelas olika egenskaper. De framträdande aktörerna i situationen är de nyanlända elever som enligt de sverigedemokratiska författarna får alltför stort fokus inom den svenska skolan. Författarna menar på att de nyanlända elevernas uppehåll inom skolsystemet har fått negativ effekt på undervisningskvaliteten vilket innebär att både nyanlända och övriga elever får en allt sämre skolgång. Det framträdande budskapet i citaten bygger på att de nyanlända eleverna är ett problem inom den svenska skolan, då de stjälar samt tar åt sig uppmärksamhet och resurser från övriga elever.

Modaliteten i citaten är hög, det vill säga att författarna använder sig av ett språk som indikerar på både säkerhet och instämmande till de påståenden som nämns om de nyanlända eleverna. I det första citatet skriver författaren att mottagandet av nyanlända elever inte är resultatet av Sverigedemokraternas politik, men ”icke desto

⁶⁰ Kunskapssamhället i fritt fall, SD-Kuriren [hämtad 2016-12-06]

mindre ett faktum som vi alla *måste* förhålla oss till”. Genom att använda sig av ordet *måste* indikerar författaren på en tvångsmässig situation inom vilken samtliga invånare ska infinna sig i. Sverigedemokraterna påtar sig rollen och reser sig däremot denna politik i det andra citatet där de menar att de *inte* kan blunda för de negativa effekter som uppstår vid mottagandet av elever med utländsk härkomst. Genom detta negativa uttalande ryms ett åtagande att söka sanningen, vilken enligt partiet grundar sig i att dagens invandringspolitik sätter negativa spår i välfärdssystemet.

Summan av de två citaten bekräftar mycket riktigt Hellström och Nilssons teori om att Sverigedemokraterna vision om ett nationalistiskt folkhem. Författarna till citaten beklagar sig över den situation som landet upplever vid en positiv invandringspolitik, vilket inte är resultatet av Sverigedemokraternas politik. Författarna säger med andra ord att de nyanlända eleverna är en börda för samhället då de utmanar svenskhetens normen. Den sociala innebörden av författarnas framställning av de nyanlända eleverna blir enligt Elmeroth då tron på att alla elever rätt till likvärdig utbildning står under hot.⁶¹ Bunar fyller i genom att visa på att reproduktionen av makthierarkier upprätthålls då de nyanlända elever beskrivs som bördor i kontrast till sina svenska klasskamrater. Eleverna med svenska som modersmål bedöms som ”normala” och de nyanlända eleverna hamnar i ett orättvist underläge då de beskrivs som ”avvikande”.⁶² Elmeroth menar att denna framställning tenderar att bedöma de nyanlända eleverna för sina kunskapsluckor och svårigheter i inläringen av det svenska språket, snarare än att se och bekräfta elevernas tidigare erfarenheter och kunskap. Problemet läggs snarare hos de nyanlända eleverna än i utbildningssystemet, där eleven beskrivs ha svårigheter som måste åtgärdas.⁶³

4.2 Kampen om socialdemokratien

I Sverigedemokraternas invandringskritiska diskurs ligger det en groende misstro mot de riksdagspartier som förhåller sig positiva till invandringen. Ett flertal av författarna menar på att den som förhåller sig positiv till invandringen väljer att

⁶¹ Elmeroth i Kästen Ebeling & Otterup (red.), s. 51ff.

⁶² Bunar, 2010, s. 25

⁶³ Elmroth, 2008, s. 79ff.

blunda för de negativa effekter som den får på exempelvis skolan. Av särskilt intressanta anledningar får Socialdemokraterna utså allra hårdast kritik då Sverigedemokraterna anser att partiet sviker sin ideologiska grund. Som tidigare nämnt förknippar Sverigedemokraterna starkt socialdemokratien med det svenska folkhemmet och den starka välfärdsstaten. Hellström och Nilsson menar att de skandinaviska länderna har kommit att identifiera sig en stark välfärdsstat framförhandlad av socialdemokratiska partier.⁶⁴ Sverigedemokraterna menar dock att Socialdemokraterna under årens lopp har förflyttat sitt fokus från arbetarklassen genom att bredda sin politik för att passa en större väljarkår i landets växande medelklass.⁶⁵ I och med denna politiska utveckling menar Sverigedemokraterna att Socialdemokraterna har kommit att vända ryggen till den sårbara människan och hennes verklighet.⁶⁶ I citaten framkommer det att Sverigedemokraterna anspelar på att Socialdemokraterna har svikit sina ideologiska rötter och politiska brister vilket författarna använder för att sedan lyfta upp Sverigedemokraterna som folkets riktiga företrädare. Sverigedemokraterna menar att de är de enda som står upp för både socialdemokratien och för folkets intresse, som återigen begränsas till ”de riktiga svenskarna”. I artiklarna ”Är trygghetsfrågorna i våra skolor irrelevanta?” samt ”Regeringen skuldsätter våra barn för att bekosta migrationen” syns det tydligt att författarna vill visa på att Socialdemokraterna har svikit sina ideologiska rötter:

Skolborgarrådet Olle Burell (S) hävdar att han ”kan garantera att Stockholms skolor gör allt för att upprätthålla disciplin, ordning och reda och en god arbetsmiljö. Det jag känner oro för är de stämningar som Martin Westmont och andra försöker piska upp”. I brist på kunskap fortsätter Burell tala om SD i nedsättande ordalag, med benämningar som inte hör hemma i en politisk debatt. Det farliga här är inte att ha en sverigedemokrat till granne utan politiker som blundar för de utmaningar som följer i etableringen av 4200 asylsökande ensamkommande barn.⁶⁷

⁶⁴ Hellström & Nilsson, s. 59

⁶⁵ Ibid, s. 62

⁶⁶ Ibid, s. 62

⁶⁷ Är trygghetsfrågor i våra skolor irrelevanta? SD-Kuriren [hämtad 2016-12-06]

Vidare nästkommande citat beskrivs hur och vem som ska finansiera de nyanlända barnens uppehälle i det svenska samhället:

Alla politiska områden och samtliga statliga bolag ska, eller har redan, dammsugits på pengar. Besparingarna och nedskärningarna inom skolan, vården och omsorgen räcker inte till. [...] Nu ska istället svenska folket, med ränta tvingas låna pengar för att finansiera de enorma migrationsflödena till vårt land. Därmed skuldsätter Magdalena Andersson och regeringen inte bara dagens hårt arbetande svenskar, utan även våra barn och kommande generationer.⁶⁸

Transitiviteten i citaten återfinns där författarna presenterar situationen som en handling, vilken involverar socialdemokratiska politiker, ensamkommande barn och slutligen arbetande svenskar med tillhörande barn. I denna handling är det de socialdemokratiska politikerna som är huvudsakliga aktörer vilka har som mål att välkomna fler asylsökande till vårt land. De sverigedemokratiska författarna menar att denna invandringspositiva handling får negativa fysiska effekt på samhället och dess invånare, där framförallt hårt arbetande svenskar och deras barn försätts i ekonomisk skuldsättning. Det underliggande budskapet i citaten lyder därmed att den svenska väljarkåren inte ska frukta Sverigedemokraternas politik, utan istället ska folket frukta Socialdemokraternas invandringspositiva politik vilken kommer att försätta det svenska folket i ekonomiska svårigheter. Loxbo skriver likt Hellström och Nilsson att Sverigedemokraterna menar att politiken hos etablissemangen med Socialdemokraterna i spets bygger på en ovilja att se folkets verkliga intressen.⁶⁹ En svartvit bild framträder där Sverigedemokraterna representerar folkets hjältar och Socialdemokraterna liknas vid korrupta politiker som blankt struntar i folkets vilja. Loxbo menar att Sverigedemokraternas framgång har sina förklaringar i det minskande glappet mellan vänster- och högerskalan under de senaste åren, där skillnaden mellan blocken upplevs inte lika tydligt då regeringsbyte infaller. I och med Sverigedemokraternas framväxt har de övriga riksdagspartierna allierat sig i en

⁶⁸ Regeringen skuldsätter våra barn för att bekosta migrationen, SD-Kuriren [hämtad 2016-12-06]

⁶⁹ Loxbo, 2015, s. 169

invandringspositiv politik, vilket i sin tur lett till ett tomrum på väljararenan som Sverigedemokraterna har kunnat fylla i med en invandrarkritisk diskurs.⁷⁰

För att övertyga läsaren om författarnas budskap gällande de negativa effekter som medföljer den socialdemokratiska invandringspolitiken förs ett mycket argumenterande språk. Modaliteten i citaten är hög där modala hjälpverb såsom exempelvis *ska* används i passande situationer för att bygga upp en känsla av tvång vid socialdemokratisk politik.⁷¹ Författaren till det första citatet menar att det *inte* är farligt att ha en granne som är sverigedemokrat, utan istället en granne som blundar för de effekter som tillkommer vid introduktionen av de nyanlända barnen. Här använder sig författaren av ett icke-faktiskt modalitet som ett sätt att söka sanning, vilket enligt Sverigedemokraterna innebär att syna den socialdemokratiska invandringspolitiken som tvingar samhällets medborgare på knä rent ekonomiskt.⁷²

4.3 Trygghet

För att på riktigt visa partiets lojalitet till folket använder sig författarna av personliga infallsvinklar som ett retoriskt knep i artiklarna. I diskussionen om mottagningen av nyanlända barn i skolan tar författarna upp ämnet om barns trygghet i skolan. Idén om trygghet grundar sig i att barn ska känna sig säkra inom skolan genom bekräftelse av skolpersonal och delaktighet. Dock framkommer det att den förespråkade tryggheten begränsas till *våra barn*, vilket är ett annat sätt att hänvisa till ”de riktiga svenskarnas” barn. Skribenterna menar på att vi står inför ett vägskäl där vi måste prioritera våra barn över *de andra barnen*, alltså de nyanlända barnen. Det är större än prioritet då skribenterna menar att de andra barnen äventyrar tryggheten för våra barn med blott deras närvaro i den svenska skolan. I artiklarna ”Är trygghetsfrågor i våra skolor irrelevanta?” samt ”Politisk påverkan i skolan” har jag funnit två citat som anspelar på idén om trygghet för en utvald skara barn.

⁷⁰ Loxbo, 2015 s. 171

⁷¹ Fairclough, 2003, s. 168

⁷² Ibid, s. 168

En förutsättning för bra skolgång är att alla överens om de beslut som tas. Vi vet att många föräldrar är djupt oroad för sina barns trygghet. När ängsliga föräldrar i Haninge kommun fick veta att ett nytt boende för 32 ensamkommande skulle byggas i Vendelsömalmskolan bröt fullständigt kaos ut. Av naturliga skäl protesterade föräldrarna eftersom de är medvetna om att det finns brister i arbetet med trygghet. Alla barn har rätt till trygghet och att mötas med respekt. Ytterst handlar det om att kommunen ska erbjuda god undervisning i en lugn och säker skolmiljö. Vi kan inte offra barn på något politiskt altare.⁷³

Situationen ovan beskrivs som en materiell handlingsprocess där de aktiva deltagarna är en skara föräldrar i Haninge kommun. I denna handling beskrivs ta sig i uttryck då föräldrarna fick reda på att ett nytt boende för ensamkommande barn i anknäytning till en skola vilket resulterade i massiva protester. Protesterna gäller idén om att välkomna ensamkommande flyktingbarn för att låta dem samverka med de protesterande föräldrarnas barn. Skälet till protesterna beskrivs vara att skolan ska vara en trygg och säker miljö, där det lilla svenska barnet inte kan känna trygghet när de ensamkommande barnen infinner sig på samma plats.

Vad som är mycket intressant i citatet är författarens talande språk när situationen beskrivs. En tydlig bild över situationen målas upp där de nyanlända barnen framstår som skräckinjagande unga vuxna i kontrast till de små, oskyldiga och oroliga svenska barnen. I detta drama gestaltar författaren de svenska barnen som offer i den heterogena skolan, då de inte kan känna sig trygga sida vid sida med de nyanlända eleverna. För att öka legitimiteten i argumentationen om barns upplevda trygghet presenteras mycket riktigt i nästa citat en tolvårig pojke känsla att inte längre känna sig trygg i skolan:

Jag tycker min lärare är konstig när hon säger att de som inte vill ha mer flyktingar är rasister, man märker hur alla andra tar in det, det är lite jobbigt

⁷³ Är trygghetsfrågor i våra skolor irrelevanta? SD-Kuriren [hämtad 2016-12-06]

för jag får alla över mig om jag säger att min mamma och pappa är Sverigedemokrater. Jag vill inte att någon ska veta det.⁷⁴

Situationen som beskrivs ovan är en verbal handlingsprocess som tar sig i uttryck i ett klassrum. Den huvudsakliga aktören är läraren som sänder ut ett meddelande till de mottagande eleverna i klassen som intar budskapet. Budskapet handlar om att de som inte vill ha mer flyktingar är rasister. Lärarens syfte är att barnen ska öppna upp sina hjärtan för de människor som befinner sig på flykt och välkomna dem in i det svenska samhället istället för att stänga dörren till för dem. De flesta elever beskrivs hålla med, dock visar det sig att den lille pojken känner skam för sina sverigedemokratiska föräldrar. Det underliggande budskapet i pojkens berättelse bygger på att den heterogena skolan transformeras till en otrygg zon för barn med invandringskritiska åsikter.

Gemensamt för de både citatet är att författarna närmar sig oroliga föräldrar som tydligt tagit ställning mot den svenska invandringspolitiken. Det politiska ställningstagandet speglas i det första citatet där författaren skriver ”vi vet att många föräldrar är djupt oroliga för sina barns trygghet”. Genom att skriva *vi vet* utläses subjektiv modalitet, vilket ger en personlig infallsvinkel från författarens sida. Hellström och Nilsson förklarar Sverigedemokraternas politik till stor del involverar ett personligt fokus. De politiska frågorna fokuserar på tankar om identitet och tillhörighet vilket i sin tur anspelar på människors känslor.⁷⁵ Den lille pojkens berättelse används strategiskt för att implementera en den invandringskritiska diskursen hos fler föräldrar i landet.

Det som är anmärkningsvärt i författarnas diskussion om trygghet hos barn är det tydliga valet av berättelser samt hur dessa berättas. I berättelserna ser vi hur författarna med ett tydligt språkbruk gör en bestämd uppdelning mellan barn, där ”våra barn” framställs som oskyldiga medan ”de andra barnen” beskrivs hotfulla. I valet av historier finns inte de nyanlända elevernas verklighetsskildring med och vi får egentligen ingen uppfattning om hur dessa barn uppfattar trygghet. Det framstår genast bisartt att tala om trygghet utan att inkludera de nyanlända elevernas aspekter, då de i många fall fått se och uppleva saker som inga barn ska behöva vara med om. Det är svårt att tro att de nyanlända barnens trygghetskänslor drastiskt skulle öka vid ankomsten till ett land där befolkningen argt protesterar mot dess uppehälle.

⁷⁴ Politisk påverkan i skolan, SD-Kuriren [hämtad 2016-12-06]

⁷⁵ Hellström & Nilsson, 2010 s. 67

4.4 Åtgärder

Efter att skribenterna kritiserat den invandringspositiva inställningen genom att peka ut de efterföljande effekterna kommer slutligen författarna med en rad önskvärda åtgärder som författarna anser vara väsentliga för att välfärdssamhället ska återfå den glans det en gång hade. I artiklarna ”Lätt för sverigedemokratiska lärare i skolan” samt ”Reformera skolan - för både lärarnas och elevernas skull” målas en bild upp hur ett önskvärt samhälle styrt av Sverigedemokraterna skulle kunna se ut:

Jag arbetar som lärare på en grundskola där majoriteten av eleverna är nyanlända, invandrare eller av invandrabakgrund. Jag är sverigedemokrat och har inga problem med att arbeta utifrån de värden som finns i läroplanen. Det faktum att jag är övertygad om att för att hålla ihop det svenska samhälle som blir alltmer heterogent, krävs det en uttalad och överordnad majoritetskultur, gör mig inte till främlingsfientlig.⁷⁶

I denna insändare argumenterar skribenten för att skolans värdegrunder och den sverigedemokratiska partilinjén fungerar bra tillsammans. I ett samhälle som blir allt mer och mer heterogent menar författaren bestämt att det måste finnas en överordnad majoritetskultur. Modaliteten är hög och författaren instämmer inte bara till denna idé, utan *kräver* att detta infaller.⁷⁷ Läraren i det första citatet menar på att en överordnad majoritetskultur inte nödvändigtvis kan likställas med främlingsfientlighet. Loxbo förklarar att Sverigedemokraterna under sin politiska resa har stödat upp partiet inifrån. Stigmatiseringen av partiets politiska åsikter har lett till att partiets själv valt att anamma en nolltolerans gäller mot rasism.⁷⁸ Hellström och Nilsson fyller i och menar att numera undviker att explicit tala om kulturer och etniska gruppers över- samt underlägsenhet.⁷⁹ Vad som framkommer i citatet är dock att läraren lägger en betoning vid en överordnad majoritetskultur, vilket med andra ord framför ett budskap om att minoritetskulturer inte är

⁷⁶ Lätt för sverigedemokratiska lärare i skolan, SD-Kuriren [hämtad 2016-12-06]

⁷⁷ Fairclough, 2003, s. 168

⁷⁸ Loxbo, 2015 s. 178

⁷⁹ Hellström & Nilsson, 2010, s. 58

välkomna i den svenska skolan. Därmed finns det fortfarande en implicit idé om kulturer och etniska gruppers överlägsenhet i författarens citat.

Hur den överordnade majoritetskulturen ska få sin återkomst vill Sverigedemokraterna ta emot nyanlända elever på följande vis:

Sverigedemokraterna vill lösa detta genom att Skolverket inrättar en fungerande förberedelseskola, där barn till nyanlända migranter lär sig svenska ordentligt innan de flyttas till den ordinarie undervisningen. Sålunda utförs också tester, så att den mottagande skolan vet att nya elever behärskar svenska. I förberedelseskolan kan man utöver lärare i svenska engagera hemspråklärare, som per definition har kunskaper i de nyanlända elevernas hemspråk och dessutom förståelse för deras situation. Undervisning i hemspråk vill vi däremot avsluta. Samhället måste prioritera att eleverna lär sig svenska, vilket gäller både resurser och skoltid. Ansvaret att studera föräldrarnas språk flyttas alltså över till frivilliga krafter.⁸⁰

I båda citaten beskrivs skeendena som mentala handling då de politiska åtgärderna avser att ändra mottagandet av de nyanlända eleverna. Den huvudsakliga aktören i detta fall är representanter från Sverigedemokraterna vilka avser att sträva efter en monokulturell skola. De individer som framställs ha gjort den svenska skolan heterogen framställs bland annat vara de nyanlända eleverna. Enligt sverigedemokratisk agenda är det av vikt att undvika en heterogen skola och därmed finns det en önskan att dessa elever snabbt lär sig svenska för att sedan anpassa och närma sig majoritetskulturen. Enligt Elmroth är skolan är en av de viktigaste mötesplatser för unga individer med erfarenheter av olika kulturer.⁸¹ Som nämnt i ovanstående stycke är det av politiskt intresse för Sverigedemokraterna att undvika mötet mellan olika kulturer då det genererar en heterogen skola. Betydelsen av den monokulturella skolan betonas för att kunna råda bot för det splittrade samhället. Dock visar Elmroths forskning på att den monokulturella skolan aktivt missgyn-

⁸⁰ Reformera skolan - för både lärarnas och elevernas skull, SD-Kuriren [hämtad 2016-12-06]

⁸¹ Elmroth, 2008, s. 77

nar elever med utländsk bakgrund då framväxten av makthierarkier leder till strukturell diskriminering av de elever som inte tillhör majoritetskulturen.⁸²

För att nå Sverigedemokraternas monokulturella skola finns det flera vägar, men en av dessa åtgärder är enligt den skolpolitiske talespersonen Stefan Jakobsson att via Skolverket inrätta förberedelseskolor för de nyanlända eleverna inom vilka de i första hand lär sig det svenska språket. Genom att referera till de existerande förberedelseklasserna anspelar den skolpolitiske talespersonen på en redan legitimerad åtskillnad mellan elever. I Bunars forskningsrapport över mottagande av de nyanlända eleverna problematiseras förberedelseklasserna som koncept då det finns en risk att se de nyanlända eleverna som ett enda stort problem på grund av en de svårigheter som uppstår i mötet och omställningen till det nya skolsystemet.⁸³ Bunar menar att i detta möte betonas vikten av modersmålet för att bekräfta den nyanlända elevens identitet och tidigare erfarenhet.⁸⁴

En parallell tankeställare till Sverigedemokraternas vision nolltolerans mot rasism och kulturers överhöghet är budskap som framkommer i de förespråkade förberedelseskolorna, vilket bygger på att de nyanlända elevernas identiteter inte får samma värde som den elev som är född och uppvuxen med svenska som modersmål. Detta syns i att de nyanlända eleverna rätt till modersmålsundervisning i skolan förflyttas till frivilliga krafter. Summan av de förespråkade åtgärderna handlar om att de nyanlända eleverna får vara i Sverige så länge de anpassar sig till både det svenska språket och kulturen.

⁸² Elmroth, 2008, s. 77

⁸³ Bunar, 2010, s. 28

⁸⁴ Ibid, s. 28f.

5 Resultat och diskussion

5.1 Resultat

Avsikten med denna undersökning var att granska Sverigedemokraternas redogörelse för invandringens påverkan i den svenska skolan. Efter att ha analyserat artiklar ur partiets egna tidskrift SD-Kuriren med hjälp av Faircloughs kritiska perspektiv och arbetssätt har jag kunnat besvara min frågeställning som hade för avsikt att studera artiklarnas skildring av nyanlända elevers mottagning och introduktion i den svenska skolan. Den centrala idé som jag finner att författarna gemensamt förenas i handlar om att framställa de nyanlända eleverna som ett problem för både skola och samhälle i stort. Författarna anser att det är problematiskt att ta emot nyanlända elever till den svenska skolan då resurser inom skolan måste fördelas på en större skara barn, vilket resulterar i att undervisningskvalitén blir sämre för samtliga elever.

För att placera artiklarnas invandringskritiska budskap i en kontext har jag med fördel använt mig av forskning om Sverigedemokraternas ideologiska historia och partiets ståndpunkter. Forskningen visar på att Sveriges tredje största parti bär på en helt kontroversiell historia med kopplingar till nazistiska organisationer. Genom hård granskning har partiet varit tvungna att ”städa ur” rasismen och tona idén om överhöghet hos vissa etniska grupper. Den invandringskritiska politiken är dock fortfarande partiets viktigaste fokus och jag menar att det därmed är av särskilt intresse att granska partiets skildring av utsatta grupper.

En slutsats jag drar i Sverigedemokraternas resa från ett politiskt parti med kopplingar till nazistiska organisationer till att bli Sveriges tredje största parti är att främlingsfientligheten och de invandringskritiska åsikterna på ett sätt har kommit normaliseras. Med ett ”städat” språk som täckmantel attraherar det invandringskritiska partiet en större väljarkår än någonsin, som kanske egentligen

inte är medvetna om vilka ojämlika maktstrukturer som figurerar i det språkbruk som används i politiska uttalanden. För att synliggöra och konkretisera de ojämlika maktstrukturerna i artiklarna har jag med fördel kommit att placera forskning om etnisk maktordning i skolan. De implicita budskapen bär på tydliga idéer där i detta fall de nyanlända eleverna framställs som avvikande i jämförelse med svenska elever, vilka representerar det normala. Resultatet av dikotomin ”normal” och ”avvikande” placerar de nyanlända eleverna i underläge till sina jämnåriga svenska skolkamrater och de inte tilldelas samma möjligheter och framtidsutsikter.

5.2 Diskussion

Redan i början av uppsatsen hade jag en föreställning om att skolan liksom andra institutioner är en plats där makthierarkier skapas och reproduceras. Trots att vi i dagens Sverige erkänner alla barns mänskliga rättigheter på en ideologisk nivå genom att ha ratificerat barnkonventionen, visar undersökningens resultat att ojämlikheterna inom skolan är långt ifrån utrotade. Genom granskningen av de utvalda artiklarna finner vi att riksdagspartiet Sverigedemokraterna bidrar i att reproducera etniska makthierarkier inom skolans värld. Det kan tyckas vara självklart att det invandringskritiska partiet framställer nyanlända elever ur ett negativt ljus, dock menar jag på att det är av stor vikt att Sverigedemokraternas politiska uttalanden ständigt granskas då partiet växer med rasande takt.

Fairclough menar att det kritiska perspektivet är ett nödvändigt ont så länge upprätthållandet av maktbalanser existerar i vårt samhälle. I och med att det invandringskritiska partiet har en nolltolerans mot rasism och kulturell överhöghet fann jag det viktigt att undersöka huruvida denna nolltolerans efterlevdes eller ej, eller om den i själva verket används som täckmantel för ett dolt maktspråk. Genom att använda mig av Norman Faircloughs version av kritisk diskursanalys har jag kunnat mycket riktigt visa på att de sverigedemokratiska författarna för ett maktspråk vilket i sin tur verkar för att upprätthålla och reproducera maktbalanser i skolans värld. Med metoden är att jag har kunnat bidra till forskningsläget genom att studera skolans reflektion av de språkliga värde-

ringar som florerar i samhället. Genom att använda mig av en kritisk diskursanalys granskar jag språkets makt och mening. Språket har en viktig roll i människors liv och sättet på hur vi använder detta formar och formas av det samhälle vi lever och verkar i. Intresset ligger i att se möjliga konsekvenser som framställningar kan medföra till en grupp som i mötet med ett helt nytt system redan är utsatt. Något som kan vara både positivt och negativt med metoden är att den är en kvalitativ metod, där jag aktivt söker material samt forskningsunderlag vilket ger undersökningen en subjektiv företeelse. Beroende på vilka subjektiva föreställningar framtida läsare har kommer denna undersökningen antingen att bekräfta eller bestrida läsarens åsikter.

Vid framtida undersökningar skulle jag därmed kunna undersöka betydligt neutralare texter för att se om jag kan hitta dolda maktspråk. Genom att istället se på hur exempelvis massmedia framställer nyanlända elever kan ännu desto mer dolda maktordningar komma fram för att undersökas.

Referenser

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), 2012. Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund.

Bunar, Nihad, 2010. "Nyanlända och lärande: en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan". Stockholm: Vetenskapsrådet, 2010 (Bromma: CM-Gruppen AB).

Elmeroth, Elisabeth, 2008. *Etnisk maktordning i skola och samhälle*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund.

Fairclough, Norman, 2003. *Analysing discourse: textual analysis for social research*, Routledge, New York.

Hellström, Anders & Tom Nilsson, 2010. "We are the good guys: Ideological positioning of the nationalist party Sverigedemokraterna in contemporary Swedish politics", *Ethnicities*, Vol 10(1): 55–76.

Kästen Ebeling, Gilda & Otterup, Tore (red.), 2014. *En bra början: mottagande och introduktion av nyanlända elever*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund.

Loxbo, Karl, 2015. "Sverigedemokraterna: Framgångsrikt enfrågefokus." *Statsvetenskaplig Tidskrift* 117, no. 2: 169-187. *Political Science Complete*.

Sverige, Skollagen (2010:800), 2013: med Lagen om införande av skollagen (2010:801), 3., [rev.] uppl., Norstedts juridik, Stockholm.

Winther Jørgensen, Marianne & Louise Philips, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Studentlitteratur, Lund.

Internetkällor:

Aranda, Florian, ”Lätt för sverigedemokratiska lärare i skolan”, SD-Kuriren, [hämtad 2016-12-06] URL: <https://sdkuriren.se/insandare-latt-for-sverigedemokratiska-larare-i-skolan/>

Expo Skola, ”Om man inte följer rättigheterna”, [hämtad 2016-12-06] URL: http://skola.expo.se/om-man-inte-foljer-rattigheterna_167.html

Haglund, Maggi & Madeleine E. Nilsson, ”Är trygghetsfrågor i våra skolor irrelevanta?”, SD-Kuriren 2016-02-26, [hämtad 2016-12-06] URL: <https://sdkuriren.se/ar-trygghetsfragor-i-vara-skolor-irrelevanta/>

Jakobsson, S., Stenkvist, R., Olsson, M. & P. Andersson, ”Kunskapssamhället i fritt fall”, SD-Kuriren 2016-03-17, [hämtad 2016-12-06] URL: <https://sdkuriren.se/kunskapssamhallet-i-fritt-fall/>

Jakobsson, Stefan & Robert Stenkvist, ”Reformera skolan – både för lärarnas och elevernas skull”, SD-Kuriren 25-08-2016, [hämtad 2016-12-06] URL: <https://sdkuriren.se/reformera-skolan-bade-lararnas-och-elevernas-skull/>

Nilsson, E. Madeleine, ”Politisk påverkan i skolan”, SD-Kuriren 2015-12-09, [hämtad 2016-12-06] URL: <https://sdkuriren.se/insandare-politisk-paverkan-i-skolan/>

SD-Kuriren, ”Regeringen skuldsätter våra barn för att bekosta migrationen”, SD-Kuriren 2015-11-02, [hämtad 2016-12-06] URL: <https://sdkuriren.se/regeringen-skuldsatter-vara-barn-for-att-bekosta-migrationen/>

SD-Kuriren, ”Sverigedemokraterna 25 år – jubileumsskrift”, *SD-Kuriren* 2013-02-06, [hämtad 2016-12-05] URL: <https://sdkuriren.se/sverigedemokraterna-25-ar-jubileumsskrift>

Skolverket, ”Likvärdig utbildning i grundskolan”, [hämtad 2016-12-20] URL: <http://www.skolverket.se/regelverk/mer-om-skolans-ansvar/likvardig-utbildning-i-grundskolan-1.218790>

Sverige för UNHCR, 2016-06-20, ”65,3 miljoner på flykt i världen, fler än någonsin”
[hämtad 2016-12-19] URL: <https://sverigeforunhcr.se/blogg/653-miljoner-pa-flykt-i-varlden-fler-an-nagonsin-tidigare>

UNICEF, ”Barnkonventionen”, [hämtad 2016-12-19] URL:
<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

UNICEF, ”Hur många länder har skrivit under barnkonventionen”, [hämtad 2016-12-19] URL: <https://unicef.se/fragor/hur-manga-lander-har-skrivit-under-barnkonventionen>